

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลัก
พรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*
PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE ADMINIYRATION OF LOCAL GOVERNMENT
BASED ON FOUR SUBLIME STATES OF MIND CHAMPAKHAN SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY SUWANNAPHUM DISTRICT ROI ET PROVINCE

พระพินิจ วิสุทโธ (ชวนละคร)¹, พระครูกิตติวราทร²
Phra Phinit Visuttho (Shuanlackorn)¹, Phrakhrukittiwaratorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : pinit.vis@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลจำปาขัน มีจำนวนทั้งสิ้น 5,313 คน จัดทำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (อุเบกขา) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (เมตตา) 2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตามเพศ อายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ประชาชนควรร่วมกันแก้ปัญหาและเสนอความต้องการของตนเองและของหมู่บ้าน เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของเทศบาลตำบลและยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; การบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น; หลักพรหมวิหาร 4

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the level of people's participation in the administration of local government based on Four Sublime States of Mind 2) to compare the level of the people's participation towards the administration of the local government based on Four Sublime States of Mind, classified by gender, age, and occupation 3) to study the suggestions for people's participation in local administration based on Four Sublime States of Mind, using a quantitative research methods. The sample group was 361, selected from of 5,313 population group who aged 18 years and over of Champakhan Sub-district Municipality. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire with content accuracy of 0.67-1.00 and confidence equal to .94. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test value, and F-test.

The research found that: 1. The level of people's participation to in the administration of the local government based on Four Sublime States of Mind, both overall and by aspects, were at the moderate. When considering by each aspect, sorted from the highest average aspect to the lowest was participation in decision making (upekkha). The aspect with the lowest mean was participation in evaluation (Metta). 2. Comparison of opinion levels in people's participation towards the local government based on Four Sublime States of Mind, classified by gender and age, overall were no difference. People with different occupations had different opinions on people's participation of the local administration. The difference was statistically significant at .05. 3. Suggestions on people's participation towards the administration of local government based on Four Sublime States of Mind found that people should jointly solve problems and offer their own needs and villages. Participate in the activities or projects of the sub-district municipality and accept the benefits of development.

Keywords : People's participation; The Administration of Local Government; The Four Sublime States of Mind

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศภายใต้สถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศหรือระดับโลกที่ส่งผลกระทบได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะนำไปสู่การบริหารประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรม ในสังคม จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบราชการให้ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น เพิ่มประสิทธิภาพ

การกระจายอำนาจที่แท้จริงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล ในการพัฒนาประเทศ ให้สังคมอยู่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552)

การปกครองท้องถิ่นยังเป็นหน่วยการปกครองซึ่งได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครอง มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคและยังมีอำนาจเพียงพอที่จะทำกิจกรรมในท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง สามารถกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายของตนเอง โดยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จำดำเนินการปกครองตนเองด้วย แต่ด้วยสภาพทางการเมืองของแต่ละประเทศจึงทำให้มีรูปแบบโครงสร้างของการปกครองท้องถิ่นมีความแตกต่างกันออกไป อาจจะมีเนื่องจากอิทธิพลของปัจจัยสิ่งแวดล้อมหลายๆ ด้าน เช่น สภาพทางการเมือง การปกครอง ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่วนการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันการฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณได้มีส่วนได้เสียในการบริหาร อันจะนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะเหตุนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและสร้างสรรค์ อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของตนเอง และยังสร้างค่านิยมแบบประชาธิปไตย ยังตระหนักให้ประชาชนนึกถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองท้องถิ่น (โกวิท พวงงาม, 2544)

ซึ่งปัญหาที่พบในพื้นที่ของเทศบาลตำบลจำปาขัน ได้แก่ 1) พื้นที่การทิ้งขยะไม่พอเพียงจะขยายเพิ่มประชาชนก็คัดค้าน 2) ระบบน้ำประปาไม่พอใช้เนื่องจากบางพื้นที่ขาดน้ำ 3) การติดตั้งไฟฟ้าตามถนนเนื่องจากรัฐให้ลดการใช้ไฟฟ้า 4) การควบคุมสุนัขจรจัดไม่ได้ (สำนักปลัดเทศบาลตำบลจำปาขัน จังหวัดร้อยเอ็ด, 2564)

ดังนั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารปกครองท้องถิ่น นับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อำนาจและสิทธิของตนเองได้อย่างเต็มที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ หรือมีส่วนร่วมเข้าถึงแผนการพัฒนาท้องถิ่นด้วย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น รับรู้ถึงอุปสรรคและปัญหาตลอดจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และที่สำคัญคือเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคตให้สอดคล้องกับการพัฒนาชนบทแบบพึ่งพาตนเอง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.3 ได้ทราบถึงผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาขันเพื่อให้พัฒนาได้ดีขึ้น

3.4 ผลของการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดแนวการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนทั้งสิ้น 5,313 คน

4.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนทั้งสิ้น 361 คน โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.4 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.5 นำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องตามรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 - 1.00

4.6 นำแบบสอบถามที่สร้างไปทดลองใช้ (Try out) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.7 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 361 ชุด ซึ่งได้ข้อมูลที่มีสมบูรณ์ และมีการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีการตอบกลับมาตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำไปทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test, F-test และสรุปผลการวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (อุเบกขา)	3.41	0.61	ปานกลาง	1
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (มูทิตา)	3.26	0.66	ปานกลาง	3
3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (กรรณา)	3.29	0.64	ปานกลาง	2
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล (เมตตา)	3.21	0.73	ปานกลาง	4
รวม	3.29	0.58	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม

ในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

5.2 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนควรร่วมกันแก้ปัญหาและเสนอความต้องการของตนเองและของหมู่บ้าน ร่วมตัดสินใจในการสร้างหลักเกณฑ์และประเมินทางเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล

5.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเสียสละด้วยความเต็มใจ แสดงความคิดเห็น คำแนะนำหรือการทักท้วงต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของเทศบาลตำบล

5.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนควรเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ติดตาม ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่เทศบาลดำเนินการแล้วเสร็จว่ามีความเรียบร้อยหรือชำรุดเสียหาย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการวิจัยครั้งนี้ประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเป็นผู้บริหารในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีควรมีความรู้กว้างขวางและรอบด้าน เพื่อที่จะสามารถดึงหลักการที่เหมาะสมมาใช้ได้อย่างถูกต้องถูกเวลาและถูกกับคน คำสอนจากพุทธศาสนาอย่างพรหมวิหาร 4 ก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่คุณบริหารพึงมี เพื่อใช้ในการครองใจผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา แต่ละส่วนนั้นสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำ โดยกลุ่มให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วม ปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมจึงเป็น หัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มและเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงานที่

ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงานนักวิชาการได้เสนอแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ หลายทัศนะแต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ สอดคล้องกับแนวทางขององค์การอนามัยโลก (WHO and UNICEF, 1978) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากรกำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการที่สำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การดำเนินกิจกรรมประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน 3) การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม 4) การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวสังคมหรือในรูปวัตถุก็ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย ตรีวรชัย (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ วสันต์ จันทจร (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การตัดสินใจเป็นวิธีการในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่นำมาพิจารณาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมประชุมประชาคมในการตัดสินใจเพื่อขอบเขตกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของเทศบาลตำบล ร่วมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการของตนเองและของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการสร้างและพัฒนาทางเลือกที่มีความหลากหลาย กำหนดหลักเกณฑ์และประเมินทางเลือกกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ทบทวนและแก้ไข เลือกทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและประเมินผลได้และผลเสียของโครงการ กิจกรรมในเทศบาลตำบลก่อนนำไปใช้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์ตัน และ ธาเกอร์ (Burton & Thakur, 1995) ได้ให้ความหมาย การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่รวมเอาการวิเคราะห์ และการนิยามสถานการณ์ของปัญหา การวิเคราะห์เพื่อการกำหนดทางเลือก การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดหนึ่งทางเลือกและกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธนะ วรรณสรณ์ (2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วน ท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ อายุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีเพศและอายุต่างก็ก็สามารถเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่น และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลส่งผลถึงการจัดการกับปัญหาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนได้เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ที่มีเพศ อายุ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างก็มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่ต่างอาชีพกัน ย่อมมีมุมมองและประสบการณ์ที่เกิดจากความเคยชินในการประกอบอาชีพของตนจึงอาจทำให้เกิดความแตกต่างเรื่องความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณฑิต บณขุทต (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปลงข้อความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 มีความสำคัญต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นนั่นเอง 2) ทำให้เห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยประชาชนมีส่วนร่วมประชุมประชาคมในการตัดสินใจเพื่อขอบเขต กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นนั่นเอง จึงควรส่งเสริมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 เทศบาลควรสนับสนุนและมอบหมายให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ และตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานในชุมชน เพื่อควบคุมและติดตามการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

8.2.2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือตัวแทนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการพัฒนาเทศบาล ซึ่งจะต้องมีการหมุนเวียนแต่งตั้งคณะกรรมการให้ครบทุกคน ทุกชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับทราบถึงผลงานและโครงการพัฒนาเทศบาลทั่วถึงครอบคลุมทุกคนทุกชุมชน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ของเทศบาลตำบลจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านศักยภาพในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเพื่อเป็นการตรวจสอบถึงขีดความสามารถของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและใช้วางแผนในการพัฒนาต่อไป

8.3.3 ควรจะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานปกครองท้องถิ่นด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

8.3.4 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานปกครองท้องถิ่นไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้

9. บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ.2552-2554)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- โกวิท พวงงาม. (2544). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ธวัชชัย ตริวรชัย. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารปรัชญาปริทรรศน์**. 23(1). 71-81.
- ปณิตทัต บณขุนทด. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วสันต์ จันทจร. (2560). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักปลัดเทศบาลตำบลจำปาขัน จังหวัดร้อยเอ็ด. (2564). **แผนการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ (พ.ศ.2564)**. ร้อยเอ็ด : เทศบาลตำบลจำปาขัน.

- สิทธิธน์ชท์ วารุณสหรัชฌณ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Burton & Thakur. (1995). **Management Today: Principles and Practice**. New Delhi : Tata McGraw-Hil.
- WHO and UNICEF. (1978). **Strategies Utilized by School Superintendents in Establishing Participatory Linkages with the district Community**. New York : The University of Wisconsin.